

Asia: VN/24815/2024

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevasta yritysten huolellisuusvelvoitteesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne soveltamisalaa ja määritelmiä koskevista ehdotuksista (lain 1 luku)

-

Lausuntonne huolellisuusvelvoitteen sisältöä koskevista ehdotuksista (lain 2 luku)

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevasta yritysten huolellisuusvelvoitteesta ja siihen liittyviksi laeiksi, jolla pannaan täytäntöön EU:n yritysvastuudirektiivi (EU) 2024/1760.

Huolellisuusvelvoitteen mukaan yritysten on tunnistettava ja arvioitava haitalliset ihmisoikeus- ja ympäristövaikutukset, jotka aiheutuvat niin sen omasta ja tytäryritysten toiminnasta kuin myös toimintaketjun liikekumppanien toiminnasta. Direktiivin kansallisessa toimeenpanossa on tärkeää varmistaa, että sääntely ja sen oikeusvaikutukset ovat ymmärrettäviä niin soveltamisalaan suoraan tuleville yrityksille kuin välillisten vaikutusten piiriin kuuluvalle laajalle joukolle yrityksiä.

ETL pitää tärkeänä, että toimintaketjuun liittyvien velvoitteiden sisältö, kohdentuminen ja käytännön soveltaminen kuvataan mahdollisimman selkeästi. Yritysten velvollisuutena on huolehtia riskiperusteisesti tosiasiallisista ja mahdollisista haitallisista ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksista. Huolellisuusvelvoite on esityksen mukaisesti luonteeltaan riskiperusteinen ja edellyttää haitallisten vaikutusten tunnistamista, arviointia, priorisointia ja asianmukaisia toimenpiteitä niiden ehkäisemiseksi, lieventämiseksi tai poistamiseksi. On tärkeää, että sääntelystä käy riittävän selkeästi ja kootusti ilmi, mitä yrityksiltä käytännössä edellytetään muun muassa toimintaketjuihin liittyvien velvoitteiden täyttämiseksi.

ETL katsoo, että hallituksen esityksessä käytettyjen tulkinnanvaraisten käsitteiden sisältöä olisi syytä täsmentää. Esimerkiksi ”kohtuullinen” ja ”riittävä” ovat terminologisesti haastavia, edellyttävät tapauskohtaista harkintaa ja siten heikentävät yritysten näkökulmasta sääntelyn ennakoitavuutta. Esitystä tulisi täsmentää näiden käsitteiden osalta sääntelyn selkeyden ja oikeusvarmuuden parantamiseksi lain soveltamisalaan kuuluvien yritysten että niiden toimintaketjun toimijoiden kannalta.

Lausuntonne yritykselle tehtäviä valituksia ja ilmoituksia koskevista ehdotuksista (lain 3 luku)

-

Lausuntonne valvontaa ja seuraamuksia koskevista ehdotuksista (lain 4 luku)

Hallituksen esityksessä lain valvontatehtävien antamista esitetään Lupa- ja valvontavirastolle. ETL katsoo tämän olevan perusteltua, koska EU:n yritys vastuudirektiivin sekä EU:n pakkotyöasetuksen mukaisia valvontatehtäviä hoitaisi esitetysti siten Suomessa sama taho. Tämä tukee johdonmukaista tulkintaa ja käytäntöjä sekä mahdollistaa osaamisen keskittämisen.

Lausuntonne vahingonkorvausta koskevista ehdotuksista (lain 5 luku)

Hallituksen esityksessä ehdotettu vahingonkorvausvastuuta koskeva sääntely saattaa johtaa direktiivin edellyttämää laajempaan kansalliseen sääntelyyn. ETL katsoo, että kansallisessa toimeenpanossa lisäsääntelyä tulee välttää.

Lausuntonne muista ehdotuksista (erinäiset säännökset, liitelait)

-

Lausuntonne ehdotuksen vaikutusten arvioinnista (erityisesti millaisia vaikutuksia näette ehdotuksella olevan ja onko ehdotuksella muita kuin luonnoksessa tunnistettuja vaikutuksia, mitä)

-

Lausuntonne ehdotuksen säätämistä koskevista perusteluista

-

Muut huomionne ehdotuksesta

-

Aalto Laura
Elintarviketeollisuusliitto ry